

Божественна комедія (стислий переказ)

Данте Аліґ'єрі

Переказ:

"Божественна комедія" — велична поема про уявну мандрівку поета у потойбічний світ. Твір складається з трьох частин: "Пекло", "Чистилище" і — "Рай". Поема має вступ, а кожна частина (контика) поділяється на 33 пісні і, таким чином, твір налічує 100 пісень.

Через видіння — мандрівку в загробному світі — автор зображує шлях людини до морального вдосконалення.

Данте в цьому спирається на "Одіссею" Гомера, у якій головний герой також подорожує в царстві мертвих, та на "Енеїду" Вергілія, де улюбленець римлян теж сходить у Тартар, щоб побачитись зі своїм батьком.

Але мандрівником у "Божественній комедії" стає сам автор, а його провідником — Вергілій.

Цитата:

Пекло

Коли ж моя нога на діл ставала,
Явився хтось¹, у кого зір потух,
Мовчанка ж довга голос відібрала.
В безлюдді я його побачив рух.
"Врятуй! — була мольба моя єдина, —
Байдуже, чи людина ти, чи дух!"
Він мовив: "Не людина, був людина;
В Ломбардії мій батько оселився,
У Мантуї — моя там батьківщина.
Во время Юлія я народивсь,
Хоч пізно; жив я в Августовім Римі,
Коли ще лжебогам народ моливсь.
Я був поет, пісні складав любимі,
Як славний син Анхізів² з Трої втік,
А Іліон упав в огні та димі.

Поступово автор спускається колами пекла: чим глибше, тим страшніше муки грішників. Поет бачить, як у вихорі летить пара коханців.

І я сказав: "Співцю, поговорити
Хотів би я із тінями двома³,
Що вихор їх жене несамовитий".
І він: "Побачиш, як зрідіє тьма,

Й вони наблизяться: ім'ям любові
Благай, і пара підлетить сама".
Коли до нас їх вир підніс раптовий,
Подав я голос: "Привиди журби,
Як Інший zvolить, станьмо до розмови".
Як в полум'ї жадоби голуби
У рідні гнізда між зелені крони
Летять на крилах спільної судьби...
Переказ:

Зворушливе порівняння грішників-коханців з голубами підтверджує, що поет співчуває Франческо і Паоло. Гуманістичні погляди на земне життя людини в подальшому стануть панівними в добу Відродження, Данте ж став предтечею нового сприйняття світу.

У цьому колі пекла знаходяться ті, кого "земна плоть звала": Семіраміда, Клеопатра, Єлена, Ахілл, Трістан, Паріс.

У колах пекла лунають зойки, стогін мучеників: насильники захлинаються кров'ю, яку вони пролили на землі, брехливі пророки не можуть більше дурити людей — їх голови повернуті у зворотній бік...

Найменше страждань випало тим, хто не мав гріхів, але вмер нехрещений: немовлята, великі люди античності, які не знали справжнього Бога — Гомер, Сократ, Платон, Діоген, Евклід, Птолемей, знамениті герої Гектор, Еней... Усіх їх Данте не засуджує, а глибоко шанує.

Чистилище

Переказ:

Вузька стежка приводить Данте до Чистилища — другої частини неземного світу.

Зеленкувате світло надії осяває сім терас. Тут теж є грішники, які страждають за свої провини на землі: серед них родини Монтеккі і Капулетті, чиї чвари призвели до загибелі двох закоханих — Ромео і Джульєтти.

Рай

Переказ:

Тут Вергілій "залишає поета. Далі веде автора по неземному світу Беатріче. Сліпуче сяйво заливає все навкруги. Душі праведників оточують величезні троянди. Почесне місце серед праведників займає Матір Божа та святий Петро з ключами від Раю. Поступово, від кола до кола, Данте пізнає істину. Останнє осяяння відкривається поетові перед Божим престолом: це — любов, що живе вічно.

Цитата:

О вічний блиску, що шляхом сторіч,
Самоосяжний, самоосягаєш
Й, осягнутий, собі зориш устріч!...
Були ж у мене крила надто кволі;
Але яскравість сяйва тут прийшла,

І міць зростала розуму і волі.
Уяву сила зрадила була,
Та, мов колеса, ясні і веселі,
Жадобу й волю далі повела
Любов, що водить сонце й зорні стелі.

[1] Хтось — Вергілій.

[2] Еней, герой Вергілієвої "Енеїди", зять і союзник троянського царя Пріама. За Вергілієм, коли впала Троя (Іліон), Еней відплив в Італію і заснував місто Рим.

[3] Тіні Франчески і Паоло.

Переклад Є. Дроб'язка

Коментар

"Божественна комедія" — це своєрідний естетичний і етичний маніфест Данте. Поет сподівався, що читач подумки пройде через всі випробування і страждання, змальовані в книзі, і очиститься від гріхів, стане духовно вищим, гуманним, моральним.

Данте назвав свій твір "Комедією", пояснюючи, що за нормами середньовічної поетики так позначається будь-яка оповідь середнього стилю із сумним початком і щасливим кінцем, написана народною мовою.

Слово "Божественна" додав до назви дантівського твору перший біограф поета і автор "Декамерону" Джованні Боккаччо, виражаючи своє захоплення і бажаючи наголосити на величому смислі поеми.

Данте являється найвищим виразом, поетичним вінцем та увічненням того, що називається середніми віками... Та рівночасно, як людина геніальна, він усім своїм еством належить до новіших часів, хоча думками і поглядами коріниться в минувшині.

І. Я. Франко

Божественна комедія — це книга про Всесвіт і такою ж мірою про самого поета, яка назавжди залишиться у віках як вічно живий взірець геніального творіння.

М. Л. Лозинський (рос. перекладач поеми Данте)

Могутня Римська імперія пала під натиском завойовників — готів, візантійців, норманів, іспанців...

Настали середньовічні часи — доба хрестових походів; лицарської поезії, готичних храмів, перших університетів.

У пам'яті народу не вмирав образ славетного Риму — республіки. Середньовічна Флоренція намагалася влаштувати самоврядування, як за часів Римської республіки. За часів Данте (1265-1321) північна Італія входила разом з Німеччиною до складу Священної Римської імперії, яку очолював імператор з німецької знаті.

Флоренція бажала бути незалежною від чужоземця-імператора, більший вплив на її політичне життя мав Папа Римський. Але і серед прихильників-гвельфів не було ладу: вони розкололись на "білих" і "чорних".

Данте брав активну участь у політичних подіях, входив до групи "білих" гвельфів, і, коли влада у Флоренції перейшла до рук "чорних" гвельфів, поетові довелося стати довічним вигнанцем.

Вигнання стало для Данте трагедією. Він назавжди залишається патріотом-громадянином своєї держави. У публіцистичних і художніх творах Данте висловлює свої погляди на можливість побудови справедливої і гуманної держави.